

SİNEMA GERÇEKTEN BİR ŞENLİK

İlker Mutlu

Gerçek bir kahraman gibiydi. Onu gördüm. Yangını bile gölgede bıraktı.

Dauphin'in üç muhafızı vardı: La Hire, La Tremouille ve Gilles de Rais. Gilles de Rais'i bileniniz var mı? Yok mu? Anlatayım o zaman. Gilles de Rais çok kötü birisiydi. Hem de çok. Gaddardı. Savaş sona erdiğinde, Breton'daki kalesine döndü. Uşaklarını çocukları kaçırmaları için köylere gönderdi. Onları hücrelere kapattı. Canı her istediğinde, aralarından birini seçer, canlı canlı bir fırının üzerine asar ve yavaş yavaş yanarak ölümünü izlerdi. Bazı geceler Gilles de Rais insanlar uyurken evlerini, çiftliklerini ateşe verirdi. Bütün ormanı ateşe verdi. Kalesinin en yüksek yerinden alev alev yanan evleri ve ormanı izlerdi. Herkes onun suçlu olduğunu biliyordu, ama hiçbiri onu suçlamaya cesaret edemedi.

Yeni sayı için “50 Yaşında” yazısı yazmak üzere bilgisayarımın karşısına oturduğumda birbirinden değerli yığınla başyapıtın, o 50 yaşına yeni basmış huysuz çocukların kağıttan şapkalarının altından o kocaman, sorgular, beklentili gözleriyle bana baktıklarını gördüm. Korktum bir anda, endişelendim. Karşımdaki '66 yapımı onlarca filmin her biri benim ayrı özellikleriyle çok sevdiğim, başucumdan ayırmadığım yapıtlardı. Birini diğerinden ayıramayacaktım. Ben de bir yazıya kaçını sığdırabileceksem, hepsine toplu bir doğum günü yapmaya karar verdim!

'66 gerçekten de ilgi çekici bir yıldır. Devrim yıllarının arifesindeyizdir, gençlik kıpırdanmaktadır, rock & roll başını almış yürümüştür. Vietnam Savaşı protestocusu grupları (15 Mayıs'ta Vietnam Savaşını protesto eden sekiz bin Amerikalı iki saat boyunca Beyaz Saray'ı kuşattı) desteklemek için başlatılan dans ve müzik gösterileri gibi aktiviteler, zamanla kendi yıldızlarını da yaratarak tüm dünyaya yayılacak ve bambaşka bir neslin doğmasına neden olacaktı; bugün 68

kuşağı dediğimiz nesildi bu. Gençlerin özgürlük arayışı ve ortaya atılan yeni, cazip fikirler ister istemez sinemayı da etkileyecek, dönüştürecek.

Ya bizde neler oldu o yıl? İlk işçi kafilemiz Almanya'ya vardı. Bu da sadece o işçiler için değil, sinemamız ve edebiyatımız için de ileride pek çok örneği yapılacak yeni bir konu, yeni bir sayfaydı. Yazar **Orhan Kemal** ve hemen ardından on beş yaşındaki bir ortaokul öğrencisi, komünizm propagandası yaptıkları gerekçesiyle tutuklandılar. Milli Türk Talebe Birliği, Komünizmi Telin Mitingi düzenledi. Polis mecliste arama yaptı!.. Neticede '66 kıvılcımının bize sıçraması için iki sene bekleyecektik!

Geri kalanında gençliğin beklemeyi seçmediği dünya, perdeleri klasiklerle ve zamanla kültleşecek filmlerle doldurmaya başlamıştı bile. *La Guerre est Finie* (Resnais), *Au Hasard Balthazar* (Bresson), *Le Deuxieme Souffle* (Melville), *Un Homme et Une Femme* (Lelouch), *Andrei Rublev* (Tarkovsky), *The Battle of Algiers* (Pontecorvo), *Blow-up* (Antonioni), *Closely Watched Trains* (Menzel), *Fahrenheit 451* (Truffaut), *A Man for All Seasons* (Zinnemann), *Persona* (Bergman), *Is Paris Burning?* (Clement) gibi klasikler üretildi.

Alfie (Gilbert), *Cul-de-sac* (Polanski), *Fantastic Voyage* (Fleischer), *Seconds* (Frankenheimer), *Tokyo Drifter* (Suzuki), *Harper* (Smight), *Khartoum* (Dearden), *Nevada Smith* (Hathaway), *The Wild Angels* (Corman), *The Diabolical Doctor Z.* (Franco), *Dracula: The Prince of Darkness* (Fisher), *Modesty Blaise* (Losey), *The Professionals* (Brooks), *One Million Years B.C.* (Chaffey) ilerleyen yıllarda kültleşeceklerini gösterime çıktıkları ilk günden belli eden yapımlardı.

Afrikalı yönetmen Sembene *Black Girl*'ü, Wilder seyri hala çok keyifli olan incelikli komedi *The Fortune Cookie*'yi, Saura *La Caza*'yı, Leone *The Good, the Bad and the Ugly*'yi, Godard *Masculin Feminin* ve *Made in U.S.A.*'i, Nichols *Who's Afraid of Virginia Woolf?*'u, Richardson *Mademoiselle*'i, Wise *The Sand Pebbles*'ı ve De Sica *After the Fox*'u hediye ettiler sinemaseverlere.

Western hızını yitirmemişti. Dmytryk *Alvarez Kelly* ile, Hathaway *Nevada Smith* ile eski tarz westernin daha ölmediğini, buna niyetinin de olmadığını ispatladılar. Spaghetti westernler zaten krallıklarını bütün dünyada ilan etmişti. Nelson *Duel at Diablo* ile westernne siyahi baş kahramanı (Sidney Poitier) getirdi. *The Chase* de (Penn) modern zamanlarda geçse de, anlatı yapısıyla, kovboy şapkalı karakterleriyle aslında bir westerndi.

Korku sineması hem klasikleşip hem de kültleşecek örneklerini saçmayı sürdürüyordu: *Picture Mommy Dead* (Gordon), *Dracula: The Prince of Darkness* (Fisher), *Eye of the Devil* (Thompson), *Rasputin the Mad Monk* (Sharp), *The Witches* (Frankel).

Rus filmleri Cannes'ın yıldızıydılar. Shapiro *Katerina Izmailova* ile ve Yutkevich *Lenin in Poland* ile festivaldeydiler. Shepitko da *Wings* ile son derece ayrıksı bir film katıyordu hazine sandığımızıza.

Huston ilginç bir İncil uyarlamasına imza atıyordu: *The Bible*. Hitchcock potansiyeli olan ama kaçırılmış bir fırsat gibi duran *Torn Curtain*'ı, M. Anderson casus gerilimi *The Quiller Memorandum*'u çekti.

Her an sürprizlere gebe Japon sineması ilginç örneklerle temsil ediliyordu yine 1966'da: Teshigahara ilginç bilim-kurgusal gerilim *The Face of Another*'a ve Imamura harika bir komedi olan *The Pornographers*'a hayat verdiler.

Bizde Sadri Alışık'lı komedi filmleri (*Ah Güzel İstanbul*, *Efkarlıyım Abiler*, *Turist Ömer Almanya'da*, *Karakolda Ayna Var*) ve Yılmaz Güney'li Çirkin Kral filmleri (*Kerimo*, *Yedi Dağın Arslanı*, *Arslanların Dönüşü*, *At Avrat Silah*, *Burçak Tarlası*, *Çirkin Kral*, *Eşrefpaşalı*, *Hudutların Kanunu*, *Kan ve Kurşun*, *Kovboy Ali*, *Ben Öldükçe Yaşarım*, *Silahların Kanunu*, *Tilki Selim*, *Ve Silahlara Veda*, *Kibar Haydut*, *Yiğit Yaralı Olur*) yıla damgalarını vurmuştu. *Camoka'nın İntikamı*, *Malkoçoğlu*, *Fatih'in Fedaisi* gibi tarihi filmlerle *Hazreti Ayşe*, *Hazreti Süleyman ve Saba Melikesi Belkıs*, *İbrahim Ethem İlahi Davet* gibi dinsel içerikli filmler kafa kafaya bir yarışa girmiştiler.

Alp Zeki Heper, her sinema yazarının bir gün bir kopyasını görmeyi hayal ettiği fantastik tutku filmi, lanetli ve yitik *Suluk Gecenin Aşk Hikayeleri*'ne imza attı. Memduh Ün *Altın Çocuk*'la yerli James Bond furiasını başlattı. Osman Seden kalabalık bir yapım listesi içeren uzun sinema kariyerinin nadir başarılarından biri olan *Çalikuşu*'nu çekti. Yurtdışında sinema eğitimi görüp yurda dönen Haldun Dormen, filmografisinin yönetmenlik kısmının ürünleri olan birbirinden ilginç iki film çekti: *Bozuk Düzen* ve *Güzel Bir Gün İçin*.

Genel bir dökümünü yaptığım '66 yılının çocukları arasında unuttuklarım, benim bilmediklerim, dikkatimden kaçan başka nice nadide parça vardır muhakkak. Neticede tüm dünya üzerinde yılda kaç film yapıldığını tespit etmek halen oldukça güç. Burada adını andıklarımından birini seçip muma üfletmeliyim, ama o daha da güç.

Benim misyon edindiğim şey genel itibariyle Türk sineması üzerine yazmak, Türk filmlerini ve çalışanlarını hatırlatmak. Uzun vadede hedefim ise iyi bir Türk sineması tarihçisi olmak. Yine de bu sayılı bir istisna yapıp, bu defa bir yabancı filmi seçmek istedim anlatmak için. Zor bir seçim oldu, çünkü ben her filmde mutlaka sevecek bir şey bulurum. O yüzden de vaz geçmek zor olur onlardan. Evim bundan dolayı bir gün tekrar izlemeyi hep kurduğum yüzlerce filmle doludur. Yukarıda adı geçen filmlerin hepsini küçük kağıtlara yazıp katladım ve bir torbaya doldurdum. Kura sonucu şanslı (belki de benim elime düştüğü için şanssız!) film, **Tony Richardson**'ın *Mademoiselle*'i oldu.

Mademoiselle, **Richardson**'ın **Margerite Duras**'ın bir **Jean Genet** öyküsünden uyarladığı senaryodan filme aktarılan erotik bir dram. BAFTA'da en iyi kostüm ödülünü alan ve en iyi görüntü yönetmenliğine aday olan film, Cannes'da da Altın Palmiye için yarışmıştı. Dönemi için bile hayli cüretkar, deneysel bir anlatıyı tercih ettiğini söyleyebileceğim yapım, orta metraj bir giriş sonrası yaptığı uzun geriye dönüş ile de yapısına yakışan bir rota izliyor.

Mademoiselle (buradan itibaren *Matmazel* olarak anacağım), umutsuz bir aşkın psikopatlaştırdığı bir taşra öğretmeninin sevdiği adamı korkunç bir sona sürükleyişini anlatıyor. Film, Matmazel'in (**Jeanne Moreau**) bir manivela kolunu güçlkle çeviren ellerinin görüntüsüyle açılır.

Kadının ellerinde dantelli eldivenleri vardır ki onları film boyunca gerçekleştireceği her kötücül eylemde kullanacaktır. Ardından parlak rugan

ayakkabılarını ve düzgün ayak bileklerini görürüz. Sallantılı bir kalasın üzerindedir kadın. Buna rağmen korkmaz, sağlam basar ayağını.

Bunu izleyen uzak çekimde, aslında kadının ahşap bir su bendini açmaya çalıştığını görürüz. Uzakta ayrı bir yolda, ilahi söyleyerek, dini kıyafetler içindeki rahiplerin önderlik ettiği bir grup ilerlemektedir. Matmazel hırsla, sonuna kadar açar kapağı ve delikten yoğun su akar arka. Kadın hızla uzaklaşır oradan. Delilleri yok etmek ister gibi ayakkabılarındaki çamuru temizler file eldiveniyle. Ardından kırılık, ağaçlık bir noktada soluklanır. Bol çiçekli bir ağacın dalını koparır, büküp taç yapar kendine. O esnada ileride oturmakta olan yaşlı adamı görmemiştir. Adam ona seslendiğinde telaşla döner. Taç yaptığı dalın çiçeklerinden tek bir yaprak, tam gözünün altına düşmüştür ve bu haliyle bir palyaçonun sahte gözyaşını andırmaktadır.

Adam ona “Evlenen bir kıza takıldığında ona gelin çiçeği derler, ama o tomurcuklar bir daha meyve vermez.” der. Matmazel tadı kaçmış bir şekilde çıkarır tacını. Yaşı geçkindir ve adamın ettiği laftan alınmak için pek çok nedeni vardır. Oradan ayrılırken yolda otların arasına yaptığı yuvaya yumurtlamış bir kuş görür kadın. Hırsla yumurtalara uzandığında ana kuş kaçar. Yuvadan aldığı yumurtaları avucunun içinde zevk alarak kırar ve kabukları yine aynı keyifle yuvaya bırakır.

Yolunda ilerlerken rastladıkları insanları, avlanan balıkları, ekilen tarlaları kutsar dini kafiye. Artık yorulmuş kafiyeledeki insanlar aralarında söylenirler. Özellikle köye gelen yabancılardan dertlidirler. Önlerindeki sancağı taşıyan da geçimini sağlamak için odunculuk yapmak üzere oğlu ve bir arkadaşıyla o Fransız

köyüne göçmüş yakışıklı İtalyan Manou'dur (**Ettore Manni**). Halk bir süredir etrafta çıkarılan yangınların failinin o olduğunu düşünmektedir.

Matmazelin serbest bıraktığı su yolunu bularak coşmuştur. (Bu ark ve suyun akışı sahnesi bu filmde birkaç sene önce Berlin'de Altın Ayı alan filmimiz **Susuz Yaz**'ı (Metin Erksan, 1963) getiriyor akla ister istemez!) Su taşarak köye dolar ve

ayın nedeniyle boşalan köyün hayvanlarının, ağıllarının etrafını alır. Köyde kalan tek kişi olan cüce, ahaliye felaketi haber vermeye koşar. O esnada evine dönen Matmazel süratle dairesine çıkar ve kapıyı kilitleyip odasında bir sandalyeye oturur, gevşer.

Matmazelin sade odasında aynalar önemli yer tutar. Orada geçen çoğu sahnede Matmazel'in kendisi ve aynadaki yansıması birlikte yer alır. Bir sahnede bir köylünün belirttiği gibi, Paris'te olsa yüzüne bile bakılmayacak olan ama köylük yerde şehirli duruşu ve okumuşluğuyla el üstünde tutulan, saygı gören bir kadındır Matmazel.

Cüce kilisenin çanını çalarak uzaktaki ahaliyi uyarmaya çalışırken, Matmazel sakince ayakkabısını değiştirir ve kirli ayakkabısını dolabına yerleştirir. Matmazel'in evinde her şey çok düzenli, organizedir. Matmazel saçını başını düzeltir ve tekrar dışarı çıkar.

Manou kurtarma çalışmaları esnasında herkesten gayretlidir. Biçimli vücudu, kuvveti ve ataklığı köyün kadınlarının da ilgisini çekmektedir. Olay yerine gelen Matmazel'in de tabii. Kadın uzak bir noktadan sessizce onun boğulmak üzere olan bir atı kurtarışını izler.

Bir süredir devam etmekte olan kundaklamalar ve ardından gelen su baskını köy halkını endişelendirmektedir. Faili bulmada çaresiz kalan polise de öfkeli dirler. Ve kimse köydeki tek okumuş kadın olan, okulun öğretmeni ve tüm kurumlardaki tek yazman, sekreter olan kadından şüphelenmez. Kadını bu psikopatça davranışa iten hem bulunduğu yerden ve içinde yaşadığı topluluktan ölesiye nefret etmesi, hem de dışarıya vurmaktan korktuğu, kendini bu yüzden yoran tutkusudur. Oduncu Manou'ya çaresizce tutkudur ve aslında bir yandan aşağı gördüğü bu adama olan hincini okulda onun oğlundan çıkarmaktadır. Bu da aslında kendisine hayranlık duyan gencin zamanla ondan nefret etmesine neden olacaktır. Genç asıl büyük hayranlığı babasına duymaktadır ve hatta bir an önce ona benzemek ister gibi, onun kocaman pantolonlarını giyer, belini iplerle bağlayarak.

Karakolda bu felaketleri kimin yaptığı tartışılırken bütün şüpheler Manou üzerinde yoğunlaşmıştır, fakat elde hiçbir delil yoktur. Büyük bir soğukkanlılıkla orada yazmanlık görevini yapan Matmazel ise Manou'nun olamayacağını savunur ve onun yardımı olmasa felaketlerin daha vahim sonuçlar doğuracağını söyler.

Film taşra yaşamını bir belgesel detaycılığında, oldukça güzel görüntülerle vermeye devam eder. Bu arada köylüler İtalyan'a olan kinlerini, güvensizliklerini ufak sataşmalarla dışa vurmaya başlarlar.

Filmde bir makyaj masasının üzerindeki çok açılı aynaların karşısında süslenir Matmazel. Yıllar yıllar sonrasının **Luc Besson** filmi *Nikita*'daki (1990) sahne

geliverir sinefilin aklına hemen. Orada yine böyle bir makyaj masası karşısında genç suikastçi Nikita'ya (**Anne Parillaud**) nasıl kadına benzeyeceğini öğretir Moreau. Bu arada Moreau Matmazel rolü için gerçekten ideal bir seçimdir.

Olması gerektiği kadar güzeldir ama her şeyiyle taşra olan o köyün ortasında şehirli görünümünü soğuk çehresiyle yansıtmayı rahatça başarır. Gece kırdaki gezinir yeni bir planını hayata geçirmek üzereyken ve içmekte olduğu sigarayla taze çiçeklenmiş bir ağacın tomurcuklarını yakar büyük bir keyif alarak. File eldivenlerini yine eline geçirir ve defterinden kopardığı bir yaprağı yakarak tutuşturduğu samanlıkla bir ahır ateşe verir! Yangın sonrası o kağıdın bir parçasını bulan Manou'nun oğlu sabotajları Matmazel'in yaptığını anlar, ama bu sırrı sonuna kadar saklayacaktır.

Yanan ahırın söndürülmesi mücadelesinde kendini en fazla parçalayan yine Manou'dur ama bu defa da köylülere yaranamayacaktır. Daha doğrusu erkeklerine. Çünkü her olayda kadınların ona olan ilgisi artmaktadır. Matmazel'in de eylemlerinin tehlike dozajı gittikçe artmaktadır. Nihayet köyün hayvanlarının içme suyuna zehir karıştırır! Geri dönerken ormandan geçen yolu tercih eder. Alternatif bir Kırmızı Başlıklı Kız öyküsü seyretmekteyizdir o anda. Bir köylü uzaktan ona ormanın tehlikeli olduğunu, kurtların onu yiyebileceğini söyler ve güler. Bunu umursamayıp yoluna devam eden Matmazel, ıssız bir noktada, omzunda elektrikli testeresiyle geçen Manou ile karşılaşır. Bir süre şaşkınlıkla bakışırlar. Ardından Manou testeresini indirir ve kadına yaklaşıp oğlu adına özür diler. Bazen kendisine yardım etmektedir ve bu yüzden okula geç kalmaktadır. Kadın bunları dinlememektedir aslında. Gözü adamın bedeninde ve

atletinin altında kıpırdanan şeydedir. Manou gülerek atletini kaldırır ve beline doladığı yılanı çıkarır hikayesini anlatarak; onu güneşlenirken bulmuştur. Korkmamasını, zehirli olmadığını söyler.

Tam da zehir sahnesinin üzerine gelen bu sekans aynı anda kadınla erkeğin tehlikeli sona sürüklenişini de simgeler gibidir. Yılan şekline giren şeytan, Havva'yı kandırarak onu yasak meyveye yönlendirmekte ve eşiyle birlikte cennetten kovulmalarına neden olmaktadır adeta. Birbirlerine tutkuyla bakarlar ve Manou Matmazel'den yılanı dokunmasını ister, elini tutup yılanı yaklaştırır.

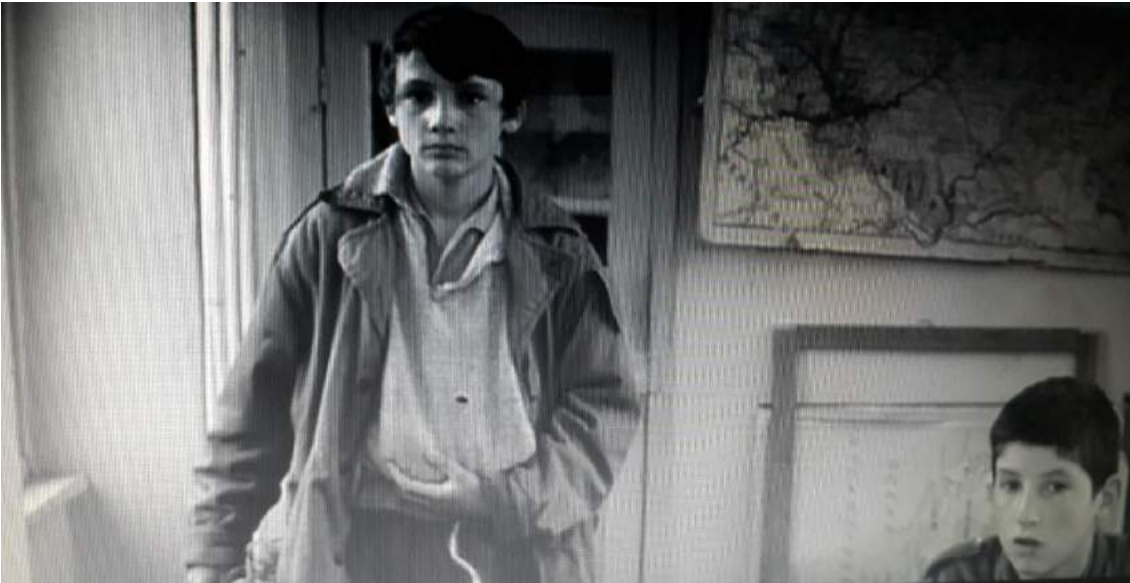

O esnada kadının parmağında zehir şişesinin zinciri takılıdır ve zehirsiz yılanın zehiri de işte gelmiştir! Kadın, hala bir miktar korku da olsa gözlerinde,

Manou'nun yılanı eline salmasına izin verir. Manou, ilk defa orada konuşmuş olmalarına rağmen onu daha önce de gördüğünü anlatır. Ve bu o şaşırtıcı, uzun geri dönüşün başlangıcı olur: Ormanda yeşillığe kendini bırakmış uyumakta olan Matmazel balta sesleriyle kendine gelir ve uzakta çalışan iki oduncuyu görür. Bulduğu yerden onları izlerken diğer yandan kendini seyreden Manou'nun oğlunu fark etmez. Son anda onu görünce de telaşlanır ve kaçar. Uğradığı kahveci dükkanında onları sorar ve her sene çalışmaya gelen yabancılar olduklarını öğrenir. Kimi zaman bilerek, kimi zaman rastgele gerçekleşen karşılaşmalar, kadında Manou'ya yönelik, karşı koyamadığı bir tutkunun oluşmasına yol açar.

Çalışma arasında yorgun düşmüş uyuklayan Manou'yu uzaktan dikizlediği bir sahnede adamın bedeninde yakın çekimde verilen terli bölgelere yoğunlaşır bakışları ve titrer.

Evine dönerken yolda Manou'nun oğlunu görür ve onun da okula gelmesi gerektiğini söyler. Başta çocuğa ilgilidir. Ama Manou'nun köyün kadınlarının ilgisine karşılık verdiğini gördükçe hıncını ondan çıkarmaya başlar. Bir süre sonra da psikopatça sabotajlarını yapmaya girişir.

Ve nihayet hikaye bıraktığımız yere, Manou'nun yılanı Matmazel'e gösterdiği patıkaya döneriz. Birbirlerinden etkilenmişlerdir. Ancak Manou'nun arkadaşının gelişile büyü bozulur ve yollarına giderler.

Köylü her olayda olduğu gibi, zehirlenerek ölen hayvanlarından da Manou'yu sorumlu tutmaktadır. Manou ise tüm bu olanlardan habersizce, evini geçindirmek için ormanda ter dökmektedir. Mola verip yola indiğinde, yine yolun ıssız bir noktasında Matmazel ile karşı karşıya gelirler. İssızlığın ortasındaki bu karşılaşma onları beklenen sonuca götürür ve yakınlaşır, tutkuyla sevişmeye başlarlar. Onlar kendilerini aşkın uçsuz bucaksız uzunlukta, yumuşak ve şefkatli kollarına bırakırken, çileden çıkmış haldeki çaresiz, hınçla dolmuş köylüler, polisin tutuklamayacağını anladıkları Manou'yu bulup, cezasını kendi elleriyle vermeye karar verirler. Köylüler gece boyunca ellerinde kazma, kürekle Manou'yu ararken çiftimiz onlardan uzakta, her şeyden habersiz, her türlü kaygıdan uzak sevişirler. Çıplak sevişmeler değildir bunlar. Ama alabildiğine erotik, fetişist sahneler akar gözümüzün önünde. Matmazel Manou'ya duyduğu bütün tutkuyu, adeta bir tapınma ritüelindeymişçesine ortaya serer. Onun ayakkabısına yüzünü sürer, gölgesine yatar.

Köylüler nihayet Manou'nun oğlu Bruno'yu ve ardından da iş arkadaşını bulup iyice tartaklar. Ama onlar da Manou'dan habersizdir. Polis nihayet ikisini de korumaya alır. Bruno polisin sorgusunda dahi, suçlunun Matmazel olduğunu itiraf etmeyecektir.

Otların, taşların arasında sevişmekten, sürünmekten kıyafeti yırtılan, saçı başı dağılan Matmazel, Manou ile birlikte, hala olan bitenin ayırında olmaksızın aynı patikadan geri dönerlerken dururlar ve Manou kadının ifadesiz, çamurla kirlenmiş yüzüne ertesi gün oğluyla birlikte köyden ayrılacağını söyler. O esnada postacı bisikletiyle yoldan geçer ve birlikte görünmemek için koparlar. Ancak Matmazel, postacı geçer geçmez Manou'dan kaçır. Kırgın, öfkeli. Köye vardığında insanlara Manou'nun kendisine tecavüz ettiğini söyler. Bu bardağı taşıran son damla olur ve erkekler köye dönen Manou'yu linç ederler.

Manou'nun arkadaşı, Bruno'yu da alıp memleketlerine dönmek durumundadır. Hazırlanırlar. Onlar ayrılırken Matmazel de gelen arabayla köyü terk etmektedir. Bruno'yla bakışırlar. Bruno, halkın gerçek kimliğini bilmeyerek çok sevdiği, saygı duyduğu ve o duyguyla, coşkuyla uğurlamaya geldiği kadına olan tüm nefreti tükürüğünde toplar ve arabaya savurur. Ayağında babasının pantolonu vardır ve bu defa belini uyduruk bir halatla değil, babasının kemeriyle tutturmuştur.

Mademoiselle, aslında atlanmış bir film. Gerçekten de zamanına göre hayli cüretkar erotizmi, cesur anlatım tarzı ve muhteşem siyah-beyaz görüntüleriyle dönemin pek çok başyapıtı ile yarışabilecek düzeyde bir film. Hele ki **David Watkin**'in doğa görüntüleri o derecede etkili ki filmin bir de renkli versiyonunun çekilmiş olmasını diliyor insan.

Filmde ses kullanımını da ayrı bir övgüyü hak ediyor doğrusu. Yönetmenin bunu özellikle istediği o derece belli ki ses kurgusu sizi o taşra köyünün ortasına atıveriyor. Bir sahnede Matmazel İtalyan oyuncuyla sevişirken dilini onun

sakalında gezdirir ve adamın sakalının hışırtısını çok net duyarsınız! Ses departmanında **Kevin Connor** ve **Peter Handford** varmış.

Yönetmenin Manou için ilk tercihi **Ettore Manni** değilmiş aslında. Erkek başrol için düşünülen isim **Marlon Brando** imiş ama takvimleri uyuşmamış. **Brando**'nun oyunculuğuna laf söylemek haddimize değil elbette, ama **Manni**'nin doğal, biraz da amatör işi oyunu filme çok yakışmış halde iken **Brando**'nun hesaplı oyunu ona tercih edilir miydi, bilemiyorum. Ancak erkek oyuncunun **Moreau**'yu bastırmayışının filmdeki gerilimi ve tutkuyu fazlaca açığa çıkardığını belirtmeliyim. Manni çok öne çıkmış bir aktör değil. Daha çok yan rollerde kendini gösteriyor. Ancak filmografisi oldukça kabarık. Yüzden fazla filmde rol almış. Bunların çoğu spagetti western ve gladyatör filmi. Bunda yapılı, düzgün fiziğinin de rolü var elbette. Oğul Bruno'yu başarıyla canlandıran **Keith Skinner**, bu filmin ardından bir Romeo ve Jülyet uyarlamasında rol almış ve sonra televizyon oyunculuğunda karar kılmış bir isim.

Yönetmen **Tony Richardson** (1928-1991), 1953'te tv dizileriyle başladığı kariyerinde hayli deneyim kazandıktan sonra, ilk sinema filmi **Look Back In Anger**'a 1961'de imza atmış. Neredeyse ölene kadar devam ettiği yönetmenlik hayatına **The Entertainer** (1960), **A Taste of Honey** (1961), **The Loneliness of the Long Distance Runner** (1962), **Tom Jones** (1963) gibi iyi filmler sığdırmış sanatçı.

İşte böyle. 50. yaşın kutlu olsun **Mademoiselle!** Ve tabii ki hiç eskimeyecek, hep aynı yaşta kalacak olan diğer çocuklar, sizlerin de yaşınız kutlu olsun. **Yusuf Atılgan**'ın **Aylak Adam**'da tarif ettiği insan olmak nasip olsun hepimize. On dakikalığına da olsa:

Çağımızda geçmiş yüzyılların bilmediği, kısa ömürlü bir yaratık yaşıyor. Sinemadan çıkmış insan. Gördüğü film ona bir şeyler yapmış. Salt çıkarını düşünen biri değil, insanlarla barışık. Onun büyük işler yapacağı umulur. Ama beş-on dakikada ölüyor. Sokak sinemadan çıkmayanlarla dolu; asık yüzleri, kayıtsızlıkları, sinsi yürüyüşleriyle onu aralarına alıyorlar, eritiyorlar.